

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1187

av Lawen Redar (S)

Barns processbehörighet i asyl- och anknytningsärenden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av lagändringar i syfte att åtgärda barns bristande processbehörighet i asyl- och anknytningsärenden för att barn ska få sin ansökan om familjeåterförening prövad.

Motivering

I dagsläget saknas lagstiftning som reglerar barns processbehörighet vid ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Migrationsöverdomstolen har prövat frågan och slagit fast att barns talan måste föras av barnets legala vårdnadshavare eller en annan legal ställföreträdare (MIG 2009:17). Barn kan därmed inte anhängiggöra en ansökan om uppehållstillstånd på egen hand. Istället måste någon som agerar som ställföreträdare göra det åt dem. Problem uppstår dock när det inte går att fastställa vem/vilka dessa personer är. I sådana situationer saknas det möjlighet att utse en ställföreträdare som kan hjälpa barnet att föra dess talan.

Ensamkommande barn kommer per definition till Sverige utan vårdnadshavare och utan annan legal ställföreträdare och kan därmed inte ansöka om uppehållstillstånd. För det fall ensamkommande barn inte skulle ha en faktisk möjlighet att söka asyl i Sverige skulle detta kränka internationell rätt. I 1951 års konvention om flyktingars rättsliga ställning framgår det att alla människor har en rätt att söka asyl. Även barnkonventionen berör ett barns rätt att söka asyl i art. 22. Dessa rättsakter är bindande för Sverige då rättsakterna har ratificerats. Lagstiftaren valde emellertid att inte tillerkänna barn i asylärenden processbehörighet, utan istället infördes en lag som tillser behovet genom att en god man utses till ensamkommande barn.

Det skyddsnet som finns för ensamkommande barn finns inte för ensamma barn som söker uppehållstillstånd på grund av anknytning. Inte heller finns det någon lag för barn i utlandet som tillerkänner dem en rätt att få en god man tillförordnad för att på så sätt kunna söka om uppehållstillstånd i Sverige.

Migrationsöverdomstolen har påtalat att det krävs en vårdnadshavare eller en legal ställföreträdare för att barnet ska kunna anhängiggöra ett ärende om uppehållstillstånd. Eftersom bristande processbehörighet är ett processhinder, medför detta att om en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning inkommer till Migrationsverket, så ska denna ansökan avvisas om kravet på legal ställföreträdare inte är uppfyllt. Mot bakgrund av Migrationsöverdomstolens avgörande i MIG 2009:17 är det klarlagt att ensamma barn som inte har en ställföreträdare eller inte har någon som kan bevisa sin ställföreträdarrätt inte kan få en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning prövad i sak. Då dessa barn saknar processbehörighet och då detta är ett processhinder ska barnets talan istället avvisas. Resultatet av detta innebär att det svenska kravet på att en ställföreträdare ska representera barnet i en process omöjliggör, i vissa fall, en familjeåterförening varefter Sverige, i vissa fall, kränker Europakonventionen och principen om barnets bästa.

Migrationsöverdomstolen har påtalat idén om att Sverige bör införa möjligheten att förordna en god man till barn som befinner sig i utlandet och som saknar en ställföreträdare alternativt till barn som har en ställföreträdare men där denne saknar möjlighet att bevisa ställföreträdarskapet. Frågan är om samma typ av regler skulle fungera väl för barn som söker uppehållstillstånd på grund av anknytning innan inresa till Sverige. Hur lösningen än blir så åligger det lagstiftaren att åtgärda barns bristande processbehörighet i asyl- och anknytningsärenden för att barn ska få sin ansökan om familjeåterförening prövad.

Lawen Redar (S)